

אביב רוד

האכסניה של הפנטסיה - מדוע המוח מייצר (ואוהב) סיפורי בדים?

במושג פנטסיה אדון מתוך נקודת ראות של חקר המוח. מהו טווח המצבים שאותם ניתן להכליל תחת הקטגוריה של פנטסיה - החל ממצבים שבהם המוח עסוק בניית ייצוג (מודל) של העולם, דרך מצבים שבהם המוח עוסק בסימולציה של מצבים עתידיים אפשריים, וכלה בחלימה המשוחררת מכל מחויבות לכבלי המציאות (מבחינת הזמן, המקום וההיגיון). המסקנה העולה מבחינת מצבים אלו היא שהפנטסיה היא כלי יומיומי וחיוני של המוח, המאפשר לנו לתפקד בעולם מורכב על סמך מידע חלקי ביותר. הפנטסיה משרתת את המוח לשם בניית ייצוג מציאותי של העולם אצלנו (במוחנו), ונועדה גם לשם שכלול האפשרויות לפעולות ולתגובות עתידיות והרחבתן בתוך אותה מציאות. ד"ר רוד אביב פועלת בתחום המפגש שבין אמנות ומדע. את השכלתה האקדמית רכשה בתחום הנורופיסיולוגיה. בתום לימודי בוגר ביולוגיה, למדה לתואר מוסמך בנוירופיסיולוגיה, דוקטורט בנוירופיסיולוגיה ופוסט דוקטורט בפיסיולוגיה. היא אמנית פעילה המציגה בארץ ומחוצה לה.

אגם דאלי אביבית

הפרסומות - השבת הקסם לעולם

כל מוצרי הצריכה מציעים לנו כביכול "קסמים" וכל הפרסומות הן סוג של "קסם" - הקסם מתממש ברגע שאנו רוכשים את המוצר, ואז בעיותינו "נפתרות", כביכול. מוצרי קוסמטיקה המבטיחים להחזיר אותך לגיל 20 הם דוגמה אחת לכך. הקסם מעניק לנו כוח שלמעשה אין לנו, לשנות דברים. בהרצאה יוצגו דוגמאות של "קסמים" (דהיינו, פרסומות) ויתבצע ניתוח סמיוטי של פרסומות המאמצות שדות שיח שונים (החל מסיפורי אלף לילה ולילה וכלה בטרנספורמציות ממש). אביבית אגם דאלי, מרצה לתקשורת, חוקרת תופעות סוציולוגיות מנקודת מבט סמיוטית ובהקשר תרבותי. חיברה עבודת דוקטורט במסגרת המחלקה לתקשורת באוניברסיטה העברית.

אופיר משה

השינה כשער לעולמות עליונים בחסידות

נדמה כי השינה, במשנת החסידות, אינה נתפסת רק ככורח ביולוגי הנועד להחליף את כוחותיו של האדם. בשינה עולה נשמתו של הצדיק אל העליונים ופועלת שם פעולות רוחניות נשגבות. כך אם כן מתנתקת הנשמה מן הגוף בעת השינה ומשוטטת בחופשיות בנשגב, ואף משיגה השגות רוחניות גבוהות - פעמים מן הסוג שלא ניתן להשיג בשעת ערות. מיתוסים אלה של "עליית נשמה" מקורם בקבלה ובמשנתם של חסידים אשכנז, והם מוצאים את ביטויים בכמה וכמה סיפורי חסידים. על מקורות התפיסה הזו, ועל פעולת הנשמה בהיכלות עליונים - בהרצאה זו. משה אופיר הוא סופר ואיש המחלקה לתלמוד באוניברסיטת בראילן.

בהרצאה זו נסקור בקצרה כמה מן הסוגיות הכרוכות בחקר ספרות הפנטסיה לילדים: ספרות זו נכתבת, מופצת, נקנית ונקראת על ידי מבוגרים. בנוסף, יצירות רבות חוצות את הגבולות בין ספרות המבוגרים והילדים ולהיפך. מהו, אם כן, קהלה של ספרות זו? ומה היא דמותו של אותו "ילד" אליו היא פונה? האם ישנה ספרות ילדים "טובה" ו"רעה"? ובאיזו מידה הפנטסיה שאנו מציעים לילדים היא אכן הפנטסיה שלהם?

נדב אלמוג, מורה ומתרגם, מסיים תואר שני בספרות אנגלית באוניברסיטת בראילן, אספן וחוקר ספרות ילדים.

אמבר קרן

קו התפר בין פנטסיה למדע בדיוני

קרן אמבר היא חובבת ותיקה ומנוסה של מדע בדיוני ופנטסיה, קרן לא בוחלת גם באקדמיה - סיימה בהצלחה תואר ראשון באקולוגיה ותואר שני בהנדסה סביבתית. מכהנת כיו"ר האגודה הישראלית למדע בדיוני ולפנטסיה.

ארלין דרו

משיחיות אפוקליפטית בשלהי ימי הביניים

ד"ר דרוו ארלין מן המחלקה לפילוסופיה באוניברסיטת בראילן. חוקר הגות יהודית בימי הביניים; משנתו הפילוסופית של ר' יוסף אלבו; כתיבה אזוטריה; רעיון התפילה בהגות היהודית; ההוכחות הפילוסופיות למציאות האל; יחסי הגומלין בין דת לפילוסופיה בתחומי המטאפיזיקה והאתיקה.

ביברניג טובי

יחסים מדממים - מיניות, מגדר וערפדים; פנטסיה - מנין ולאן? הפנטסיה כסוגה ספרותית

1. הגיבור המרכזי והאוטולוגי של ז'אנר סיפורי הערפדים, הדם, הוא נוזל החיים והמוות, בונה המגדרים, מעורר התשוקות והיצרים, המחלק את התשתית התרבותית לשני מחנות נפרדים: הזכרי והנקבי - הערפד התוקף והערפדית המפתה, האריסטוקרט המיוסר והפאם פאטאל השטנית. הדימוס הגברי, ההירואי, והדימוס הנשי, תוצאת הענישה, טוענים את סיפורי הערפדים במתחים אירוטיים המשקפים תפיסות מגדריות, ספרותיות ופסיכולוגיות של חברה רומנטית ודקדנטית כאחד. מגתה לגוטייה, מסטוקר ללאבקרפט, מרייס לאנסקומב, ועוד מכאן ומשם, נלבן את משמעות ייצוגם של היצורים הפרוורטיים, שאינם אלא השתקפות פחדים ארכאיים, מאוויים כמוסים וחרדות קיומיות, בגסיסתם הארוכה.

2. עייפה מההומניזם של המאה ה־16, מוקסמת מהבארוק של המאה ה־17 ונרתעת מהרציונליזם של המאה ה־18, מתמסרת המאה ה־19, הרומנטית והגותית, לכתיבה שהפילוסופיה בדורות הקודמים הוקיעה: כתיבה מצמררת, מרגשת, סוערת, מסמרת שיער, הזויה, על־טבעית, פנטסטית. היא אחראית להולדתם או לתחייתם המחודשת של המפלצות, התקריות, הנסים והנפלאות המפורסמים ביותר בתרבות המערב.

ד"ר טובי ביברניג חוקרת מיתרמיניות ותרבות ימי הביניים בצרפת, מתרגמת, מרצה במחלקה לתרבות צרפת באוניברסיטת בראילן. ממארגני הכנס.

פדי בחלל - הבעיה האירית במאה ה־24

ההרצאה תבדוק בביקורתיות ייצוגים איריים ואנגלים בפרקים נבחרים של הסדרה הפופולרית "מסע בין כוכבים - הדור השני" (Star Trek - the Next Generation). ניתוח היסטורי-תרבותי יראה כיצד דימויים המופיעים בהקשר של מדע בדיוני עתידי מתייחסים לדיונים מן המאה ה־19 אודות לאומיות וגזע. דיונים אלו בעצמם הפנימו מטענים תרבותיים קדומים יותר של סטראוטיפים אתניים. הדיון ינוע קדימה ואחורה במרחב הזמן, מעתיד בדיוני בחזרה לעבר ההיסטורי, ויתמקד בסופו בהווה הפוליטי של תקופת הפקת התוכניות הטלוויזיוניות ושל השיח הרדיקלי הנוכחי בעניין דעות קדומות, אתניות ומגדר.

ד"ר גיא ביינר הוא מומחה ללימודים איריים בין־תחומיים, עם עניין מיוחד בסוגיות של זיכרון ושכחה תרבותית באירלנד המודרנית. יש לו דוקטורט מהאוניברסיטה הלאומית האירית (University of Dublin), היה עמית מחקר באוניברסיטת דבלין (Trinity College, The University of Dublin) ובמרכז ללימודים איריים של אוניברסיטת נוטר־דאם בארה"ב (Institute for Irish Studies). מרצה להיסטוריה באוניברסיטת בן־גוריון בנגב. ספרו האחרון, על זיכרון ופולקלור אירי, זכה בפרס רסקליף לשנת 2007 על "תרומה חשובה של יחיד ללימודי העם בבריטניה ובאירלנד".

בקר גיא

חברה ואנטי־חברה במדע בדיוני

במסגרת ההרצאה ידון בקר במערכות החברתיות הקיימות במד"ב ובפנטסיה ובדרך שבהן הן מתמודדות עם סטייה, פשיעה, אלימות וענישה.

גיא בקר הוא קרימינולוג קליני, מרצה במחלקה לקרימינולוגיה במכללה האקדמית צפת וחוקר בחטיבה לביטחון מרבי ב"שער מנשה".

בר־און אסנת

מיתוס, פנטסיה ומציאות במחזה העברי "בלוז" מאת יעקב כהן

במחזה העברי "בלוז" שהתפרסם בשנת 1954 משמשים תיאור החיים בגן העדן, תבנית סיפור הפיתוי המקראי (בראשית ג') והמעבר אל העולם שמעבר לחומות הגן, שיש בו אלימות ומוות, כחומרי תשתית שעליהם נרקמת עלילה דמיונית. אל העיר לוז המבודדת והמרוחקת מהעולם והמוגנת על ידי צורי ענק, יערות בראשית ואופל תהומות, אשר למוות אין שליטה בתוכה ואורח חייה אוטופי, חודר זר. הופעת הזר, כהופעת הנחש בסיפור המקראי, מחדירה רוח רעה של בוגדנות ופיתוי, מפירה את השלווה האוטופית של העיר וזורעת בה אלימות ומוות. מטרת ההרצאה היא להציג את השימוש בפנטסיה כאמצעי להעברת מסרים על טבע האדם והיצרים המניעים אותו בספרות הדרמתית העברית של אמצע המאה העשרים.

ד"ר אסנת בר־און מלמדת ספרות בחטיבה העליונה בתיכון. עוסקת בריכוז מקצוע ובהדרכת מורים לספרות במחוז המרכז מטעם הפיקוח על הוראת ספרות במשרד החינוך והתרבות.

הספטולוגיה - קיצו של הארי פוטר

שבעת הספרים בסדרת "הארי פוטר" מאת ג'ק רולינג, אשר יצאו לאור בזה אחר זה בתוך תקופה של תשע שנים, נחלו הצלחה מסחרית חסרת תקדים בהיקפה. דווקא היום, עת המוגדרת כעידן האינטרנט וההתמכרות לטלוויזיה על חשבון המלה הכתובה, הדהימה טבלת המכירות, כאשר כל ספרי הסדרה הפכו לרבי־מכר. נראה כי העולם כולו נשבה בקסמיו של הקוסם הממושקף. העיתונאית רותי קרן מ"קול ישראל" ביקשה להתמודד עם פשר הצלחת הסדרה ושאלת "סוד הקסם" של הארי פוטר, והזמינה לדין חי את מתרגמת סדרת ספרי "הארי פוטר" גילי בר־הלל ואת האתנולוגית ד"ר דניאלה גורביץ'. על היוצרת, היצירה, השפעתה על התרבות העממית וסיכומה של תקופה.

גילי בר־הלל־סמו, מתרגמת סדרת ספרי "הארי פוטר" ועוד ספרים רבים אחרים ובהם הקוסם מארץ עוץ, הטירה הנעה וג'יימס והאפרסק הענק. <http://www.notes.co.il/gili>.

ברוש נח

Defending Planet Earth

ד"ר נח ברוש הוא אסטרונום, פיסיקאי, חוקר חלל, מתכנן טלסקופי חלל, מורה ומחנך, חבר סגל אקדמי בכיר בחוג לאסטרונומיה ולאסטרופיסיקה בבית הספר לפיסיקה ולאסטרונומיה בפקולטה למדעים מדויקים ע"ש בברלי וריימונד סאקלר של אוניברסיטת תל אביב. משמש כיום בתפקיד מנהל מצפה הכוכבים ע"ש ויז של אוניברסיטת תל אביב. בין יתר תפקידיו, ברוש הוא החוקר הראשי של ניסוי החלל TAUVEX שבו תשוגר לחלל מערכת טלסקופים לתצפית אסטרונומית בתחום הקרינה העל־סגולה. כותב מאמרים מדעיים ופופולריים. קורא להנאתו ספרי מדע בדיוני "קשה" ומותחנים טכנולוגיים. מבשל מדי פעם כדי למצוא אפיק נוסף ליצירתיותו המבעבעת.

גוטליב יעקב

משיחיות אפוקליפטית במורשת חב"ד

ד"ר יעקב גוטליב הוא מרצה לפילוסופיה יהודית באוניברסיטת בראילן ובמכללה האקדמית אשקלון.

גולדברג שלי

סוד האותיות

בהרצאתה תראה גולדברג כיצד משמשות האותיות בקבלה ככלי ריפוי, כשכל אות נושאת צופן אנרגטי בעל כוח של בריאה.

ד"ר שלי גולדברג היא מרצה למחשבת ישראל, קבלה ויהדות במחלקה לפילוסופיה יהודית באוניברסיטת בראילן. עוסקת בחקר החסידות בכלל ובחקר חסידות חב"ד בפרט. מנסה לראות בצורה האנושית את המודל להבנת המסתורין של האורות האלוהיים.

מ"גאולה" ל"גולה" - חורבן הציונות בדיסטופיה הישראלית

"אנו חיים בתוך סיוט בדיוק מכיוון שניסינו להקים גן עדן עלי אדמות", אמר ג'ורג' אורוול. מדינת ישראל נולדה אמנם מתוך חזון של טקסטים אוטופיים, אך המציאות של העשורים האחרונים מייצרת בה בעיקר דיסטופיות. הרצאה זו תתאר ותאפיין את הגורמים לחורבנה הבדיוני של מדינת ישראל הציונית בדיסטופיות ישראליות שונות, מוכרות ואזטריות כאחת. הדיסטופיות כולן משליכות את ההווה של מדינת ישראל - שאליו הן מתייחסות - כלפי עתיד דמיוני, תוך הקצנה של אתרים מסוימים בעלילת-העל הציונית. על כן, הרצאה זו תנסה אף לענות על השאלה, באיזה אופן ממקמות עצמן הדיסטופיות השונות אל מול עלילת-העל הציונית ההגמונית, ומהו החזון העתידי הרצוי, האוטופיה "הראויה", שניתן לחלץ מהן.

טלי גולדשמיד סיימה לכתוב עבודת דוקטור שעוסקת בדיסטופיה הציונית. מלמדת ספרות במכללת בית ברל.

גומל אילנה

אוטופיה ודיסטופיה

ד"ר אילנה גומל היא מרצה בכירה בחוג לספרות אנגלית באוניברסיטת ת"א. פרסמה מאמרים רבים בארה"ב ובאנגליה. ספרה האחרון, Bloodscripts, הודן בנושא האלימות בספרות, יצא לאור בהוצאת Ohio State University Press.

גורביץ' דניאלה

פנטסיה - מנין ולאן? הפנטסיה כסוגה ספרותית; הספטולוגיה - קיצו של הארי פוטר

1. הספרות הפנטסטית בפרוס האלף השלישי מסתייעת בשפת סימנים אוניברסלית ערכית מוסכמת, המוצפנת בקודים תרבותיים שעניינם גאולה משיחית-נוצרית. תבניתיות זו, בין אם היא מודעת ובין אם לאו, משקפת את מצב הרוח הלאומי העכשווי בעולם המערבי כולו. אקלים תרבותי-חברתי זה משתקף ביצירות פנטסטיות שזכו להצלחה מסחרית חסרת תקדים, ומבטא את הכמיהה הקולקטיבית לתקווה היסטורית מתחדשת כנקודת אור באפלה המעיקה של אווירת "קץ הימים".
2. ראו ברהילל גילי

ד"ר דניאלה גורביץ', מומחית באתנולוגיה של עמים, חוקרת מיתוסים וספרות עממית באנגליה ובצרפת בימי הביניים ואת השפעותיהם על הספרות והתרבות הפנטסטית בזמננו. מנהלת ה.ב.א. הרב-תחומי במדעי הרוח באוניברסיטת בראילן. ממארגני הכנס

גלזנר לילי

התשובה הדמיונית לעולמנו - פנטסיה נוצרית בסדרת נרניה לק"ס לואיס

בסדרת "נרניה" יצר ק.ס. לואיס עולם מקביל, אלטרנטיבי, לעולמנו אנו. עולם המשמש לסופר (ולקורא) מעבדה נוחה בה יבחן, דרך הפריזמה הנוצרית, את ההיסטוריה האנושית מראשיתה ועד אחרית הימים: ממיתוס הבריאה באחינו של הקוסם, ועד החזון האפוקליפטי בקרב האחרון. בהרצאה נעקוב אחר נרטיב זה, מזוויות שונות: ספרותית, תיאולוגית והיסטורית.
ד"ר לילי גלזנר, מרצה במחלקה לספרות משווע באוניברסיטת בראילן. תחומי מחקרה העיקריים: ספרות נוצרית בימה"ב וספרות ילדים.

מעשה בראשית ומעשה מרכבה בראי האסכולה המימונית

המסורת היהודית מייחסת למושגים "מעשה בראשית" ו"מעשה מרכבה" משמעויות מאגיות ומיסטיות. לעומת זאת, החל מימיו של הרמב"ם, צומח חוג הרואה במעשה בראשית את חוכמת הטבע ובמעשה מרכבה את המטאפיזיקה. המתח בין הגישות השונות עמד במוקדם של גלי הפולמוסים נגד כתבי הרמב"ם, ומאוחר יותר נגד הפילוסופיה היהודית והשימוש בה בפרשנות המקרא והאגדה. ההרצאה תציג את הגישות השונות, ותתרכז בהצגת המשמעויות העולות מן התפיסה המימונית. דוגמאות בולטות הן הצורך הדתי להסתיר את תכני הפיסיקה מן ההמון הרחב, והעובדה כי לפי גישה זו כוללים ספרי הנבואה תפיסות קוסמולוגיות שהרמב"ם מגדיר כמוטעות, על כל המשתמע מכך לגבי מעמדם הדתי של חיבורים אלה.

אלי גורפינקל הוא דוקטורנט במחלקה לפילוסופיה יהודית באוניברסיטת בר־אילן, ועוסק בחקר כתביו של ר"ב דן יהודה מסיר לאיון ופירושו על "מורה נבוכים". מחקריו במשנת הרמב"ם ובמשפט עברי פורסמו בכתבי עת ובבמות מדעיות (דעת, אוניברסיטת בר־אילן; בית מקרא, החברה לחקר התנ"ך ומוסד ביאליק), ומחקרים נוספים אושרו לפרסום בבמות מקבילות (קובץ על יד, מְקִיצי נרדמים; כנישתא, אוניברסיטת בר־אילן). עוסק בהוראת תלמוד, תנ"ך, ופילוסופיה יהודית במסגרות שונות, וביניהם המכון הגבוה לתורה של אוניברסיטת בר־אילן.

גרינברג רז

מוציאים את נמו - וינזור מקיי, חלום ומציאות

וינזור מקיי (1834-1867), הנחשב לאחד מאבות הקומיקס והאנימציה המודרניים, הגיע לשיא תהילתו בזכות הסדרה "Little Nemo in Slumberland" - סדרת סיפורי פנטסיה אודות מסעותיו של הילד נמו בעולמות קסומים ומוזרים, בין חלום למציאות. הסדרה, שיש לראות בה פרשנות פנטסטית מבריקה למציאות ולחלום האמריקניים בעשורים הראשונים של המאה ה־20, היוותה פריצת דרך לא רק למדיום הקומיקס אלא גם לאמנות הפנטסיה כולה. בהרצאה תנתן סקירה על פועלו של מקיי, תוך התמקדות בסדרה ובסרטי אנימציה קצרים וניסיוניים שביים, וכן בהשפעתם על ממשיכי דרכו.

רז גרינברג, דוקטורנט במחלקה לתקשורת ועיתונאות באוניברסיטה העברית, הוא מומחה לקומיקס ולאנימציה.

גרף רני

טכנולוגיה וקסם - הגבול שאינו קיים

כל טכנולוגיה מתקדמת מספיק תיראה כקסם למי שמגיע מתרבות שאינה מתקדמת - א. קלארק. ההרצאה תסקור מספר יצירות ראשיות הבוחנות את התופעה הספרותית הזו מזוויות שונות. רני גרף, מו"ל ועורך של "גרף" - הוצאה לאור, המפרסמת ספרי מד"ב ופנטסיה רבים. ניהל את פרס גפן במהלך שלוש שנים.

דאהן מייק

Political Science (Fiction?)

ההרצאה תידון בקשר הגורדי שבין פוליטיקה לבין מד"ב. עיקר ההרצאה תיסוב סביב ה־cyberpunk - אחת המגמות הטיפוסיות ביותר בספרות המד"ב העכשווי ובתרבות הפופולרית, המציגה מציאות חתרנית.

בין מיתוס לפנטסיה

מה בין ארגון בן ארתורן ליהושע בן-נון? העמדת המיתוס מול בדיון ופנטסיה שופכת אור חדש על המושג ומערערת על אחדים מהניסיונות הקודמים לאפיינו. עד כמה "מאמינים" הקוראים לסיפור, או איזה סוג של אמונה מקצים לו הקוראים? איזה טקסט הפך לקאנוני, מיהו ה"מקדש", איזו קנוניזציה ניתן לייחס בימינו לטקסט כמו ה"איליאדה" של הומרוס או לסאגות האיסלנדיות, ולעומת זאת, איזו קנוניזציה ניתן לייחס לספר כמו הארי פוטר?

ד"ר חגי דגן הוא מרצה במכללת ספיר, מחבר הספר "המיתולוגיה היהודית".

דוויק דניאלה

פנטסיה נאחזת במציאות - תיאורים ויזואליים וספרותיים של חייזרים וחוצנים

כאשר פגשו היוונים בתקופה העתיקה בעלי חיים שלא הכירו מארץ מולדתם, הם יצרו תיאורים שלכאורה נראים פנטסטיים לחלוטין. לאחר חקירה מתברר כי אותן "מפלצות" הן לא יותר מאשר בעלי חיים שמרכיביהם הזואולוגיים תוארו בהפרזה יתרה. הקו המנחה בפענוח תיאורים אלו הוא שלעולם הזר מתואר על בסיס המוכר. מסקנה זו מזכירה לא במעט את תיאורי החוצנים בקולנוע, בקומיקס ובספרות המד"ב, אשר נעזרים בחלקי איברים מוכרים כדי לתאר יצורים שלא נצפו מעולם. זוהי תופעה מרתקת מן הבחינה הפסיכולוגית, הסוציולוגית והאמנותית כאחת. נראה שדווקא העירוב בין פנטסיה למציאות יוצר את השילובים המפחידים ביותר.

ד"ר דניאלה דוויק היא מרצה בכירה במחלקה ללימודים קלאסיים ובמחלקה להיסטוריה כללית באוניברסיטת בראון. ממוחית לחברה ולכלכלה בתקופה הקלאסית.

דורון שלומי

הדואר (טאגורה) ושר הטבעות (טולקין) כנקודת מפגש בין עולמות המוות

"הדואר" ו"שר הטבעות" הן שתי עלילות פנטסיה שנכתבו בין שתי מלחמות העולם, המתארות שלוש תרבויות שונות: הודו, פולין ואנגליה, ובבסיסן "עולמות מוות אחרים". היצירות זכו להצלחה מסחרית גדולה ואף הומחזו להצגות ולסרטים לאורך השנים. המסרים המשותפים הרבים, המעמיתים מוות-חיים, טוב-רע, הם שיידונו בהרצאה זו.

ד"ר שלומי דורון, איש המכללה האקדמית אשקלון, אנתרופולוג, חוקר טולקין, טאגור וקורצ'אק, וכן תהליכי "חזרה בתשובה" ו"חזרה בשאלה" וטקסים בעולם החרדי.

דקל רז

מי מכיר את האחוות הרמטיות שעיצבו את תקופת ההשכלה?

החברה המלכותית, רוזנקרויץ, אילומינאטי, אלומבראדוס, סקופצי וקרבוונארי - גופים שקיומו מעלה שאלות רבות, אך השפעתם על ההיסטוריה, אם ישירות ואם באמצעות האגדות שנוקמו סביבם, היא ללא עוררין. מבוא לסימבוליזם ופוליטיקה של אחוות הרמטיות ולאומיות של תקופת ההשכלה ולאחריה.

ד"ר דקל רז הוא רופא, חוקר כתות אזוטוריות והרמטיות ואח פעיל במסדר הבונים החופשיים.

ד"ר אהרון האופטמן הוא חוקר בכיר במרכז הבינתחומי לחיזוי טכנולוגי באוניברסיטת ת"א.

הכהן חגי

מראה אפלה ורבת דמיון - דמיון אמיתי וידע שטני על העולם בספרות הדתית והפנטסטית

מזמן שהפכה הנצרות לדת השליטה במערב ועד למהפכה המדעית התפתחו בה תפיסות מורכבות אודות הקשר בין העולם החומרי לרוחני ותפקיד השטן והשדים במערכת הזו. בהרצאה נסקור את הבסיס התיאולוגי לטענה שיש בעולם החומרי אנשים וכוחות שמקורם בשטן, נרחיב מעט על סוג המדע שחשיבה כזו מאפשרת, ונצביע על ההשלכות הפילוסופיות והספרותיות החשובות של פירוק מערכת מורכבת זו והחלפתה בעולם המפולש, שבו השדים אינם בשאול אלא לצדנו ובתוכנו ממש. חגי הכהן הוא תלמיד תואר שני במחלקה הבינתחומית למדע, חברה וטכנולוגיה באוניברסיטת בר-אילן.

הלר ערגה

חברה ורפואה במציאות פנטסטית, מד"ר מורו ועד ד"ר באשיר

טקסטים של מדע בדיוני רפואי מציגים את דמות הרופא בדרכים שונות, אולם ניתן להציג מספר דגמים מקובלים קבועים ואותם נפגוש בהרצאה, בליווי הדגמות מסיפורים ומסרטים. ד"ר ערגה הלר, חוקרת תרבות, שיתפה פעולה בעבר עם אינג' נדב שפר במחקר על טכנולוגיות רפואיות עתידיות. ד"ר הלר משמשת כראש מסלול אמנות וכמרצה בחוג לספרות במכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי, באר שבע.

הררי יובל

תרבות הכישוף היהודית בשלהי העת העתיקה

קמיעות, קערות לחש, אבני חן מאגיות, גולגולות השבעה וספרות מקצועית ענפה הכוללת מאות מרשמי כשפים הם עדות חיה לפעילות הכישוף היהודית בשלהי העת העתיקה ובימי הביניים המוקדמים. ההרצאה תבקש להאיר את התרבות המאגית היהודית הקדומה, תוך בחינה של השאיפות שאותן ביקשה המאגיה להגשים, האמצעים שנקטו לשם כך ומערכת האמונות שבמסגרתה היתה פעילות זו הגיונית וחיונית.

ד"ר יובל הררי הוא מרצה בכיר במחלקה לספרות עברית ובחטיבה ללימודי פולקלור באוניברסיטת בר-גוריון בנגב.

הרשקוביץ צחי

"כל אותן השנים שהיה אדם הראשון בנידוי הוליד רוחין ושידין ולילין"

חז"ל השתמשו בתיאור דמונולוגי של אדם הראשון ביחס לאותן 130 שנים עלומות שקדמו להולדת בנו שת. תיאור זה נוצל על ידי הוגים יהודיים בימי הביניים כמקור של הפקת לקחים מוסריים ומידותיים ביחס למבנה הנפשי של כל אדם, בכל זמן ומקום. ההרצאה תסקור היבטים שונים בפרשנויות אלו, ותחתור לדלות מהם את יסודות הפרשנות של אותם הוגים.

צחי הרשקוביץ הוא דוקטורנט במחלקה לפילוסופיה יהודית באוניברסיטת בר-אילן, רב קהילה ופעיל ציבורי בפתח תקוה.

וייסמן כרמל

Second Sex

סביבת Second Life, בדומה למשחקי מחשב, משלבת שפה ויזואלית של קולנוע עם שפה כתובה. שמייצגת את הדיבור ואת הפעולה, בדומה לעולמות MUDs ו-MOOs של ראשית ימי הרשת. אבקש לטעון כי הייצוגים הוויזואליים למיניות מותאמים לנקודת המבט ולתפיסת העונג הגבריות בלבד, בעוד שהסקס הווירטואלי בשפה הכתובה מותאם יותר למיניות הנשית. טיעון זה מבוסס על הספרות הפמיניסטית בתיאוריה הפסיכולוגית של הקולנוע, ו־Second Life יוצרת איפוא סביבת מציאות/פנטסיה ייחודית, בכך שהיא מאפשרת ייצוג שוויוני של העונג באמצעות השפה.

כרמל וייסמן, תלמידת מחקר לתואר שלישי בחוג לתקשורת, האוניברסיטה העברית בירושלים, חוקרת את תרבות האינטרנט.

זומר-גולן גלי

חרבות ולייזרים

גלי זומר-גולן היא יועצת ניהול ידע בהייטק וסטודנטית אופטימית לתואר שני בספרות אנגלית. יום אחד, כנראה, גם תכתוב משהו אקדמי על מדע בדיוני. בינתיים מרשימה אנשים בעבודה בעזרת ידע אנציקלופדי על ספרות תור הזהב ומשיכה לחפצים נוצצים.

חנוך דידי

מדע ופנטסיה - ההיתוך הגדול

במהלך המחצית השנייה של המאה העשרים עברו הז'אנרים מדע בדיוני ופנטסיה תהליך אטי ומיוחד במינו של השפעה הדדית, עד כדי התאחדות. ההרצאה תתאר את התפתחות התהליך עד כה ותנסה לחזות את תוצאותיו ואת השלכותיו לעתיד.

דידי חנוך שימש בעבר כעורך סדרות המד"ב והפנטסיה של הוצאת "אופוס" ושל הוצאת "מודן" ותרגם עשרות ספרים. עובד כיום כעורך בתחום המחשוב עבור "וואלה".

גיא חסון, סופר מדע בדיוני, הגיע למסקנה שאין סיפור מדע בדיוני שאי אפשר לספר אותו כסיפור "רגיל".

גיא חסון הוא מחבר "הצד האפל" ו"מציאות: המשחק". סיפוריו הקצרים התפרסמו בחמש שפות, ושניים מהם זכו בפרס גפן בקטגוריית הסיפור הקצר הטוב ביותר לשנים 2003 ו-2005. בנוסף, הוא מחזאי ובמאי. הצגותיו האחרונות הן "סקס בעיר הקטנה" ו"העדינות נושכת", שאותן כתב וביים. בימים אלה הוא שוקד על סרט מדע בדיוני ישראלי שאותו כתב וביים.

מטרתה של הרצאה זו היא לבחון, דרך משחקי המחשב מז'אנר משחקי המלחמה, את אופייה של החברה האמריקנית. משחקי מלחמה הם משחקים המדמים מבצעים צבאיים בקשת רחבה של תרחישים, זירות לחימה ורמות המלחמה. משחקי המחשב בכלל, ומשחקי המלחמה בפרט, זוכים לנתח עצום מתרבות הפנאי האמריקנית, אף יותר מתעשיית הקולנוע, ולפיכך ניתן לראות במשחקי המחשב כלי מתודולוגי לבחינה תרבותית של החברה האמריקנית. הרצון להביא לידי פתרון את הבעיות של החברה האמריקנית, במיוחד בעיות הטרור והסמים, הוא כמעט בלתי אפשרי - בוודאי שהוא כזה לאמריקאי הפשוט. לפיכך ניתן למצוא במשחקי המשחק משום רצון להגיע לאוטופיה. ד"ר טל טובי, מרצה במחלקה להיסטוריה כללית באוניברסיטת בראילן, מומחה לארצות הברית במאה העשרים בכלל ולאסטרטגיה האמריקנית במלחמת וייטנאם בפרט.

ורד טוכטרמן היא סופרת, עורכת ומתרגמת. ספרה "לפעמים זה אחרת" ראה אור בהוצאת אופוס ב-2002 וזכה בפרס גפן ב-2003. שימשה כעורכת ראשית של כתב העת "חלומות באספמיה" מיום הקמתו ועד 2007.

ילווה את המושב המשותף למארגני הכנס, ד"ר דניאלה גורביץ', ד"ר עמנואל לוטם וד"ר טובי ביברינג, בנושא ההיסטוריה של הפנטסיה. בדיון זה יעלו, נוסף על סקירה היסטורית של הספרות הפנטסטית מהעת העתיקה ועד ימינו, גם רציונל הכנס והסיבות שלשמן התכנסנו בהמונינו כאן ועכשיו. ירח טל הוא יועץ התקשורת של פרוץ' משה קוה, נשיא אוניברסיטת בראילן. ממארגני הכנס.

תיאוריות של שפה בפנטסיה ובמדע בדיוני

במד"ב, ובייחוד בפנטסיה, רווחות שפות דמיוניות לרוב, וכתבים רבים משקיעים זמן ומחשבה ליצירת שפה אמינה, הפועלת על פי הכללים הבלשניים המאפיינים שפות אנושיות. אולם דווקא משום כך אין בשפות הללו, בדרך כלל, משום עניין לבלשנים. הסיבה היא שעצם הניסיון ליצור שפה הדומה לשפות הטבעיות האחרות אינו מעורר עניין בלשני. אולם במקרים חריגים, מציגים סיפורי הפנטסיה והמד"ב בעיות תיאורטיות בלשוניות אמיתיות. בהרצאה יסקור כהן יצירות כאלה ויטען כי הבלשן התיאורטי, גם אם אינו מתעניין בפנטסיה, יוכל למצוא בהן אתגר מרתק, ולעתים גם מועיל, לפתרון בעיות בלשוניות.

ד"ר אריאל כהן הוא מרצה בכיר במחלקה לספרויות זרות ולבלשנות באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

לאודון שחר

השד בבקבוק המבחנה - ביטויי הניאורדמונולוגיה בעת המודרנית ביצירות מופסן וקיל

ב"השמכאן" למופסן וב"נבואות איש העש" לג'ון קיל (שעובד לסרט בבימויו של מרק פלינגטון) מופיעה ישות שאינה רוח רפאים או חייזר. בהרצאה תיבחן השאלה מהי אותה דמות על-טבעית, מהו הקשר שלה לדמות ה"שד", וכיצד מתמודדים הספרות והקולנוע עם קיומם של "שדים" כאלו בעת המודרנית, דווקא תוך רתימת התיזות המדעיות ששוללות כביכול את העל-טבעי, ואגב כך יוצרים שלב חדש בדמונולוגיה המסורתית ובחקר העל-טבעי.

שחר לאודון הוא דוקטורנט במחלקה לספרות משווה באוניברסיטת בר-אילן.

לוטם עמנואל

"וולוספה" - האדה של טולקין; מנין ולאן? הפנטסיה כסוגה ספרותית

1. האדה האיטלנדית "וולוספה", בסיס המיתולוגיה הנורדית, סיפקה רעיונות (ושמות) רבים לגר"ר טולקין ולמחברי הפנטסיה המרובים שבאו בעקבותיו. בהרצאה תשמע האדה בביצוע מוסיקלי, בליווי תרגום ודברי הסבר.

2. האפוס הפנטסטי עמד במרכז הספרות האנושית, ולא המערבית בלבד, מאז ראשיתה. מדוע נזקקה הספרות, ממש עם הולדתה, לאלמנטים פנטסטיים? מדוע נעלמה ספרות זו בפרוס עידן הנאורות, ומדוע חזרה לחיים חדשים באמצע המאה העשרים?

ד"ר עמנואל לוטם, מתרגם ועורך, ממייסדי האגודה הישראלית למדע בדיוני ולפנטסיה. העורך המדעי של אנציקלופדיית YNET. ממארגני הכנס.

מאק חננאל

נוצרים משתמשים בפנטסיה יהודית

החל במאה ה-12 מנסים נוצרים להוכיח את האמת הנוצרית לא רק מן המקרא ומכתבי הקודש של הנצרות, כי אם גם מכתביהם של חכמים יהודים, מספרות חז"ל ועד ימי הביניים. הנזיר הדומיניקני מספרד ריימונדוס מרטיני מרבה לצטט, בספרו Pugio Fidei, מתוך הספרות היהודית. בספר נוצרי זה נמצא חומר רב על הנחש ועל השטן, על ייסורי המשיח ועל מוצאו המסתורי, על מלאכים ובני אדם, ועל חייהם התקינים וסטיותיהם - הכול ממקורות יהודיים.

פרופ' חננאל מאק מהמחלקה לתלמוד באוניברסיטת בר-אילן עוסק בין השאר במקומם של המדרש והאגדה בויכוח היהודי-נוצרי בימי הביניים.

בין פחדים מודרניים לפחדים פוסט־מודרניים - הגרסאות המיוחדות של סרטי מד"ב אמריקניים

בעשרים השנים האחרונות החלה הוליווד למחזר את סרטי המדע הבדיוני שלה. למרות הידע המדעי והטכנולוגי האדיר שצבר האדם המערבי, ולמרות עושר הקורפוס הקולנועי שהצטבר במשך למעלה מחמישים שנה, יותר ויותר סרטים הוליוודיים נוטים להציע גרסאות חדשות ללהיטים ישנים. זה התחיל בהצלחתו המפתיעה של "בלייד ראנר" (רידלי סקוט, 1982 / רידלי סקוט, 1991), שאמנם לא היה עיבוד מחדש לסרט ישן, אך בהחלט החזיר לאקרנים את החרדות הישנות של המדע הבדיוני הישן והטוב; נמשך בגרסה המוסיקלית של "מטרופוליס" (פריץ לאנג, 1927 / ג'ורג'יו מורודר, 1984), והפך, החל משנות התשעים, לאחת המגמות הבולטות בסרטי המד"ב האמריקניים, כפי שמעידים צמדי הסרטים הבאים: "כוכב הקופים" (פרנקלין שאפנר, 1968 / טים ברטון, 2001), "מלחמת העולמות" (בירון הסקין, 1953 / סטיבן שפילברג, 2005) או "קינג קונג" (מריון קופר וארנסט סודצ'ק, 1933 / פיטר ג'קסון, 2005). האם יש באמת יסוד להצבעה על קווי דמיון בין אמריקה של אז לאמריקה של היום? או שמא השימוש הפוסט־מודרני בציטוט מאפשר להסוות את הפחד והאימה הנלווים לתקופתנו, שלכאורה משוחררת מרוחות הרפאים של העבר? ומה כל זה אומר על השחת הפחדים של המעצמה האמריקנית ויכולתה לעמוד בפני קטסטרופה?

ד"ר יעל מונק מרצה במכללת ספיר וחברת סגל בכיר באוניברסיטה הפתוחה. תחומי עיסוקיה העיקריים הם קולנוע ישראלי על הקשריו האידיאולוגיים והתרבותיים, ומגדר.

מימון אהוד

ה"ישראליות" של הספרות הספקולטיבית הישראלית

בשנים האחרונות יש פריחה של הספרות הספקולטיבית בארץ, אך האם יש ספרות ספקולטיבית "ישראלית"? בהרצאה ינסה מימון לבחון סיפורים ספקולטיביים אחדים שנכתבו בשנים האחרונות על ידי סופרים ישראלים, ולבדוק האם אפשר להבחין בהם במאפיינים ישראליים מובהקים. אהוד מימון, עורך "המימד העשירי", כתב העת של האגודה הישראלית למדע בדיוני ולפנטסיה, מרצה בנושאי מדע בדיוני ופנטסיה ומתרגם.

מרק צבי

מיסטיקה ופנטסיה בסיפור "אורח" של ר' נחמן מברסלב

רוב סיפורי ר' נחמן אינם עוסקים בעולמם של החסידים, אלא בעולם האגדה והפנטסיה. בסיפורי ר' נחמן אנו פוגשים אבקת משוגעים, מבצר של מים, מכשפים וכישופים, דמויות ענקים ועוד מגוון רחב של מקומות, דמויות ואירועים המוכרים לנו אך ורק מעולם האגדה והפנטסיה. בהרצאה יבחן מרק סיפור אחד של ר' נחמן המובא בספר "חיי מוהר"ן", ובו מתואר הגיבור כמי שפורח באוויר ופוגש עצים של זהב ועצים שגדלות עליהם אותיות. ההרצאה תדון בדרך שבה ר' נחמן משתמש בפנטסיה לעיצוב ולביטוי התנסות מיסטית אישית רבת עוצמה. באמצעותה תידון הזיקה שבין מיסטיקה לפנטסיה ובין עולם הסוד היהודי לבין ז'אנר הפנטסיה. באופן עקיף ייפתח פתח לדיון בקשר, שאינו מקרי, בין התעצמות התנועות המיסטיות בעידן החדש לבין פריחת ז'אנר הפנטסיה.

ד"ר צבי מרק הוא חוקר החסידות, מרצה באוניברסיטת בראיילן ועמית מחקר במכון הרטמן בירושלים.

הבריאה כבסיס להבנת המחלוקת בין בית הלל לבית שמאי: תיאוצנטריות לעומת אנתרופוצנטריות

ההרצאה תאפיין את העיקרון שעמד בבסיס המחלוקת בין הלל ושמאי על סמך דברי המדרש המבטאים את המרכז שכל אחד מהבתים ראה כאידיאל הדתי: "את השמים ואת הארץ בית שמאי אומ' השמים נבראו תחילה, בית הלל אומ' הארץ נבראת תחילה". בית שמאי מחזיקים בתפיסה דתית תיאוצנטרית, "השמים נבראו תחילה", ולעומתם בית הלל מחזיקים בתפיסה אנתרופוצנטרית, "הארץ נבראת תחילה". עיקרון זה עובר כחוט השני במחלוקות הרבות ביניהם, הן בהלכה והן באגדה. אמיר משיח הגיש לאחרונה את עבודת הדוקטור שלו לסנט של אוניברסיטת בראילן. בעל תואר ראשון במשפטים ותעודת הסמכה לרבנות.

ניבן לארי

Defending Planet Earth ; Will Daydream For Food

אורח הכבוד. ראו בתוכניית הכנס.

סטופ אמנון

מהו מדע במדע הבדיוני

כולנו מכירים את הקלישאות הסטנדרטיות של המדע הבדיוני כגון תנועה על-אורית, גזעים חייזריים רבים שניתן לתקשר איתם, וכיוצא בכך. ההרצאה תדון בשאלה אם קלישאות אלו הן אכן מדע, והאם המדע הבדיוני אכן ראוי שיכלל בו המושג "מדע".
ד"ר אמנון סטופ, חובב מדע בדיוני מבית הספר היסודי, הרצה והשתתף בכנסים רבים בתחום המד"ב והפנטסיה, ואפילו עשה דוקטורט באסטרופיסיקה. כיום עובד בתחום הגאופיסיקה, ובפרט בתצפיות מהחלל על כדור הארץ.

עזגד יבשם

פנטסיה ומדע בדיוני בישראל

יבשם עזגד הוא סופר ועיתונאי. פרסם שני ספרי מדע בדיוני ועשרות סיפורים קצרים, זכה במלגות ובפרסים רבים על כתיבה ועריכה של מאמרים מדעיים-פופולריים, בין היתר מטעם MIT, מכוני מקס פלנק ואונסק"ו. ערך את מדור המדע של עיתון "הארץ" ומשמש כדובר מכון וייצמן למדע.

ענבר טל

החלום ושברו - חלליות בדיוניות וחקר החלל במאה העשרים ואחת

בסקירה קצרה יבחין ענבר בין החלומות של יוצרי המד"ב לבין חלליות וספינות חלל מאוישות, ויעמוד על הניגוד שבין החזון האופטימי של המד"ב לבין המציאות האפורה של חקר החלל האמיתי. במיוחד ישים דגש בשיטות הנעה, בגודל החלליות, בנוכחות קבע של בני אדם מחוץ לכדור הארץ וכן באקלים הפוליטי הבדיוני ש"אפשר" השגת חזון אוטופי זה.
טל ענבר הוא ראש המרכז לחקר החלל במכון פישר למחקר אסטרטגי אוויר וחלל, ויו"ר אגודת החלל הישראלית.

"משל למלך שעשה באחיזת עיניים מחיצות רבות" - על תודעת האני של האדם כפנטסיה עפ"י תורת החסידות

במסגרת ההרצאה יצביע פג על המשמעויות הקיומיות-הפסיכולוגיות המפורשות הכלולות בשיח המיסטי-הפנאנתאיסטי שגובש בתורת החסידות. הדגש הוא באותם המאפיינים שניתן להגדירם כמציינים מובנהים וקבועים של השיח החסידי, ולא בהתפתחות ההיסטורית שלהם. משום כך יתרכז בדיונים חסידיים סביב משל "המלך שעשה באחיזת עיניים מחיצות רבות" המיוחס לבעש"ט. באמצעותו ניסה להבהיר את מרכזיות התפיסה "צמצום שלא כפשוטו" לשם הבנת תודעת ה"אני" כאחיזת עיניים וכמיתוס, גם אם המיתוס מועיל לפעמים, בשיח החסידי.

ד"ר ארז פג מלמד קורסים במחשבת ישראל באקדמיה לאמנות ע"ש בצלאל ובחוג לתולדות ישראל באוניברסיטת חיפה.

פרץ יואל

מסעותיו של רבה בר בר חנה - פנטסיה ומדע בדיוני באגדות חז"ל

רבה בר בר חנה, תלמידו של ר' יוחנן, מפורסם בתלמוד לא רק כבעל הלכה אלא גם כמספר סיפורים בעל דמיון עשיר, שסיפוריו עוסקים במסעות בדיוניים במדבריות ובימים. זהו הברון מינכהאוזן של העולם היהודי. במסגרת ההרצאה ידון פרץ בסיפורים ובמשמעותם הרוחנית, בהקשרם התלמודי ובפרשנות שניתנה להם על ידי מספר סיפורים מופלא לא פחות, ר' נחמן מברסלב, בספרו "ליקוטי מוהר"ן".

יואל פרץ הוא מספר סיפורים מקצועי, סופר ומתרגם. הוא מרצה לפולקלור באוניברסיטת בן-גוריון בנגב ובמכללת אחווה.

פתאל יגאל

Defending Planet Earth

לכלכל במקצועו העוסק באופן פעיל בתחום האסטרונומיה. מתמחה באסטרונומיה קלאסית, בקבוצות הכוכבים ובמיתולוגיות שלהן, וכן חוקר במעבדה לחקר שביטים בחוג לגיאופיסיקה ומדעים פלנטריים באוניברסיטת תל אביב. משמש כיושב ראש האגודה הישראלית לאסטרונומיה משנת 1987, מנהל את מצפה הכוכבים בגבעתיים משנת 1986. פתאל תרם רבות להחדרת נושא האסטרונומיה בקרב הקהל הרחב ובמערכת החינוך בישראל וסייע בהקמת מרכזי אסטרונומיה שונים ברחבי ישראל. כן השתתף בצוות הפיתוח של הקורס "צפונות היקום" באוניברסיטה הפתוחה ובצוות ההיגוי והפיתוח של המגמה "הנדסת חלל" בשיתוף עם רשת אורט. פתאל מלמד את נושא האסטרונומיה בבתי ספר יסודיים, חט"ב ובבתי ספר תיכוניים.

פתאל משמש שנים רבות כעורך ועורך מדעי של הרבעון "אסטרונומיה" (לשעבר כל כוכבי אור) של האגודה הישראלית לאסטרונומיה וכן עורך את האלמנך השנתי של שמי ישראל. כותב בענייני אסטרונומיה בכתיבת שונים ומשמש בשנים האחרונות כמנהל פורום האסטרונומיה של אתר .ynet.

הספטולוגיה - קיצו של הארי פוטר

ראו תחת בר־הלל גילי.

רותי קרן היא סופרת, מחברת הספר "ליקוי ירח בפירנצה", מגישה ועורכת תוכניות ספרות ותרבות ב"קול ישראל" ומרצה לתקשורת באוניברסיטת ת"א ובמכללת ספיר.

רוטמן דוד

זמן מיראבילי, מרחב פנטסטי ולהיפך - הערות על ייצוגי המופלא בסיפורת העברית בימי הביניים

דווקא בתקופה שבה מגיעה האמונה המונותיאיסטית לשיא עוצמתה, אנו עדים לעיסוק נרחב במכלול של אירועים ותופעות אותם ניתן לכנות "מופלאים". אלה אינם בהכרח כפופים לחוקיו של האל היחיד, הכול־יכול. באמצעות קריאה משווה במופעים של המופלא בהקשרי זמן ומרחב בסיפורת היהודית והנוצרית, תבחן ההרצאה את מורכבותו של הקשר "מציאות - פנטסיה" אצל בני התרבויות השונות במערב הביניים.

דוד רוטמן כותב עבודת דוקטורט בנושא "המופלא בסיפור העברי בימי הביניים" באוניברסיטת תל אביב, ומלמד בחוג לספרות באוניברסיטת תל אביב ובמחלקה לספרות עברית באוניברסיטת בר־גוריון בנגב.

רייכרט רביב

האחים לב־ארי - המרטיר והמדען

"האחים לב־ארי" מאת אסטריד לינדגרן הוא ספר פנטסטי ילדים שמציג את האתוס הנוצרי של מרטיריות וחותר תחתיו. באמצעות הדיון בספר ובחתימה שהוא מזמן ייבחנו הטיפוס המרטירי, נוכחותו בפנטסיה ומשמעותו בז'אנר המודרני הזה, למול הטיפוס הדומיננטי במדע הבדיוני - טיפוס המדען החושף את סודות היקום שבתוכו הוא חי. הבחינה הזו תעשה גם בהתייחס לטקסטים שפורסמו בעשור האחרון בז'אנרים אלה - סדרת "שיר של אש וקרח" מאת מרטין וסדרת "היפיריון" מאת סימונס.

רביב רייכרט הוא דוקטורנט בחוג לתורת הספרות באוניברסיטת תל אביב החוקר את הנושא של אינטרטקסטואליות ומד"ב, ומרצה במכללת סמינר הקיבוצים.

שוורץ דב

משיחיות ואפוקליפסה

פרופ' דב שוורץ מלמד במחלקה לפילוסופיה יהודית ומשמש כראש המחלקה למוסיקה באוניברסיטת בר־אילן. בעבר שימש כדיקאן הפקולטה למדעי הרוח וכראש המחלקה לפילוסופיה יהודית באוניברסיטה זו. שוורץ חיבר עשרים ספרים ועשרות מחקרים, בין השאר בנושאי חקר החוגים בהגות היהודית בימי הביניים, תולדות ההגות היהודית במאות ה-10' ו-15', פרשנויות לספר הכוזרי וההגות הציונית־הדתית והגותו של הרב יוסף דב סולובייצ'יק.

"עיר שגגותיה גבוהין" - עיר יהודית מול עיר גלובלית

"כָּל עִיר שִׁגְגוֹתֶיהָ גְבוּהִין מִבֵּית הַכְּנֶסֶת-לְסוֹף חֲרָבָה" (בבלי, שבת, י"א ע"א)

על העם היהודי נאמר שהוא עם שיש לו הרבה היסטוריה ומעט גיאוגרפיה. אחת המשמעויות של היגד זה היא שעיצוב המרחב הריאלי הושפע אך מעט על ידי התרבות היהודית. לאורך רוב שנות ההיסטוריה שלו, העם היהודי חי במרחב שעקרונות עיצובו הוכתבו על ידי "הגויים". אולם ספרות ההלכה במובנה הרחב כוללת עקרונות רבים העוסקים ביחסים מרחביים ובעיצובים מרחביים, ומהם אפשר להרכיב תמונה של העיר היהודית על סמליה, שימושי הקרקע שלה ודרכי תפקודה. גם אם אין לנו דוגמאות רבות בריאליה של "העיר היהודית", אפשר להרכיב מעין תצרף של "העיר היהודית האידיאלית" (תוך ערנות לאזהרתו של א"א אורבך בדבר הכשלים האורבים למי שמנסה לשרשר היגדי חז"ל לכלל תמונה כוללת של שעתם בנושאים שונים). מול העיר היהודית האידיאלית ניצבת כיום העיר הגלובלית (עיר עולם) ומציבה מבנים, ערכים ומאפייני תפקוד אוניברסליים המאיימים "לבלוע" דגמים ותרבויות פרטיקולריות. ההרצאה מכוונת להציג את עקרונותיה של העיר היהודית האידיאלית ואת מפגשה עם העיר הגלובלית.

פרופ' יוסף שלהב הוא פרופסור במחלקה לגיאוגרפיה וסביבה באוניברסיטת בראילן

חברה ורפואה במציאות פנטסטית, מד"ר מורו ועד ד"ר באשיר

ראו תחת הלר ערגה.

אינג' נדב שפר, מהנדס רפואי, שיתף פעולה בעבר עם ד"ר ערגה הלר במחקר על טכנולוגיות רפואיות עתידיות. אינג' שפר משמש כמרצה להנדסה רפואית במכללת אפקה, תל אביב, וכמרצה למערכות בריאות במרכז האוניברסיטאי אריאל בשומרון.

